

Hankkeen vaiheista ja keskeisistä tuloksista

Päivi Mäkelä

Pelastuslaitosten ilmoitusmenettelyjen ja yhteistyöryhmien kehittämishankkeen päätösseminaari

Pelastusopisto, 29.9.2020

<p>Ilmoituksen syy (kerro lyhyesti pelastusrikkomuksen sisältö, lisää kääntöpuolelta pelastuslain peruste)</p>	<p>☐ Pelastuslain 41 §:n mukainen ilmoitusvelvollisuus</p> <ul style="list-style-type: none">☐ tahallisuus/tuottamuksellisuus^l☐ huomattava omaisuusvahinko☐ palokuolema tai vakava loukkaantuminen^{ll}☐ palontutkinnan yhteydessä havaittu palo- tai henkilöturvallisuusrikkomus☐ muu syy (syy epäselvä, havaittu rikollista toimintaa) <p>☐ Pelastuslain 106 §:n mukainen pelastusrikkomus</p> <ul style="list-style-type: none">☐ 3 § yleinen toimintavelvollisuus☐ 4 § huolellisuusvelvollisuus☐ 6 § avotulen teko☐ 7 § kulotus☐ 8 § kulotuksen ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti☐ 9 § rakennuksen palo- ja poistumisturvallisuus☐ 10 § rakennuksen uloskäytävät☐ 11 § kiinteistöjen pelastustiet☐ 16 § yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma☐ 22 § turvetuotantoalueiden paloturvallisuus☐ 37 § velvollisuus osallistua pelastustoimintaan☐ 61 § nuohoustodistus☐ 62 § tulisijan tai savuhormin vioista ilmoittaminen☐ 80 § asiakirjojen esittämisvelvollisuus
---	--

Esityksen rakenne

- Esihistoriaa ja edellytyksiä
- "Tottumus on toinen luonto"
- Hankkeen toteutus
- Kritiikkiä ja kyseenalaistuksia
- Tuloksia
- Eteenpäin elävän mieli
- Lopussa kiitos seisoo

Esihistoriaa ja edellytyksiä

Muutoksen tekemisen edellytyksenä on, että muutoksen tarve tunnistetaan!

1) Kritiikki: PelL 41 § -ilmoitusvelvollisuus ei toimi!

- ilman asian esillä pitämistä asiaan ei olisi tartuttu

2) Rikos- ja prosessioikeuden professorit: ei voi olla totta...

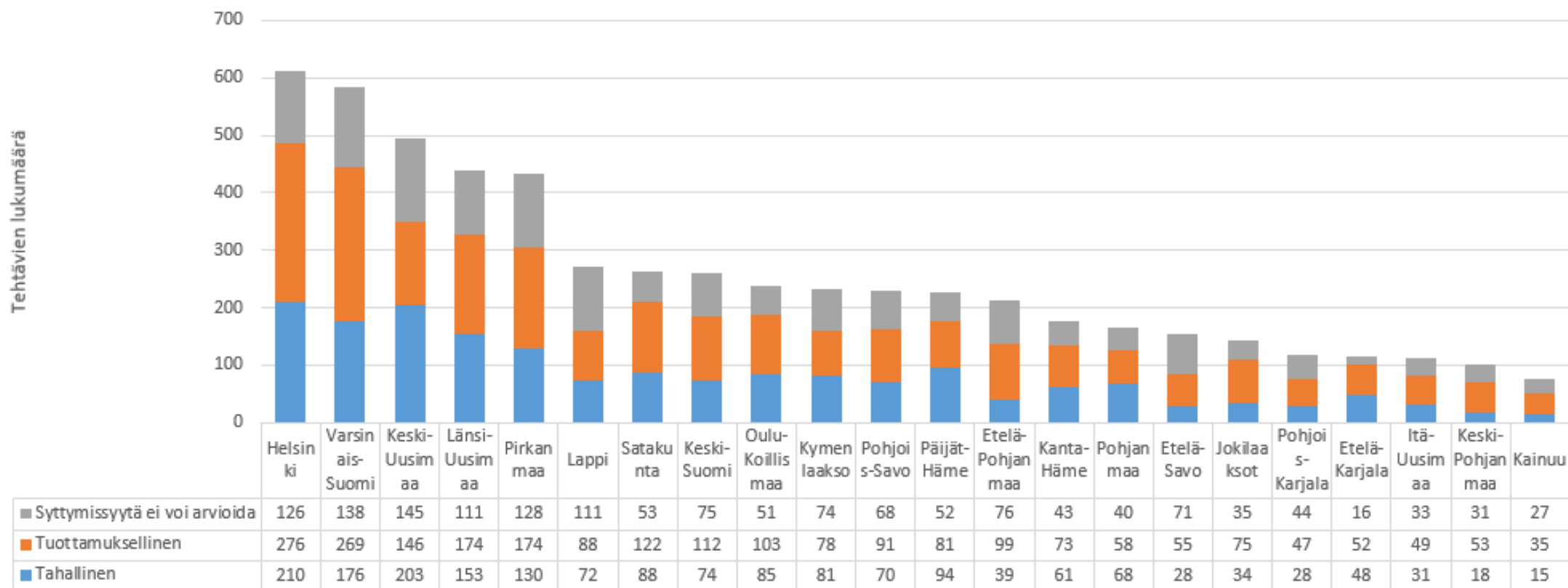
3) Tuottamuksellisten palojen tutkimus ja määrittelyn mittapuut puuttuivat

- *Tuottamukselliset tulipalot* -hanke
 - tuottamuksellisuuden määrittelyn lähtökohdat paloihin liittyen
 - PelL 41 § -pilottimenettely, suunnittelu yhteistyössä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen, Lounais-Suomen poliisilaitoksen ja hankkeen kesken

PelL 41 § -ilmoitusmäärien tasosta

Tahalliset, tuottamukselliset ja syttymissyitä ei voi arvioida -palot vuonna 2019

"Tottumus on toinen luonto"

Tarve kyseenalaistaa omaa ajattelua ja asennoitumista

- pelastuslain noudattaminen ei riipu poliisin resursseista tai kenttäpoliisin mielenkiinnosta
- poliisin kuormittaminen vs. haitta, mikä poliisille syntyy kun tieto ei kulje
- PelL 41 § -ilmoitusvelvollisuuteen ei vaikuta palon aiheuttaneen henkilön subjektiiviset ominaisuudet, esim. terveydentila
- pelastuslaitosten palontutkintaan on panostettu – mutta leikataanko PelL 41 §:stä 4 momentti pois?
- liittyvätkö seuraamukset onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn? Esim. pelastusrikkomus: kärkenä ei rankaiseminen vaan toimintaan vaikuttaminen
- yhteistyö poliisin teknisen tutkinnan kanssa on erittäin hyvää, miksi toimivaa pitäisi korjata?

Hankkeen toteutus

Yhteyshenkilöt, tilaisuudet

- yli 80 yhteyshenkilön verkosto pelastus- ja poliisilaitoksilta
- kaksi työpajaa:
 - 3/2019 PolAMK
 - 11/2019 PeO
- kolme väliaikapistettä Skypessä:
 - 5/2019
 - 9/2019
 - 3/2020
- koulutuksia järjestetty 15 pelastuslaitoksella
 - kaksiosainen koulutus: PelL 41 § -ilmoitusmenettely ja tuottamuksellisuuden arviointi
 - kolmella laitoksella koulutus hoidettu laitoksen sisäisenä (ainakin osassa käytetty tukena hankkeen tuottamaa koulutusmateriaalia)

Ilmoitusmenettelyn käyttöönotto, yhteistyösopimukset ja -ryhmät

- PelL 41 § -ilmoitusmenettely otettu käyttöön 18 pelastuslaitoksella (kaikki muut lukuunottamatta Hiklu-alue)
- yhteistyösopimuksia solmittu/prosessissa
- pelastus- ja poliisilaitosten yhteistyöryhmiä perustettu, hyviä kokemuksia mm. Pirkanmaalta, Päijät-Hämeestä ja Kanta-Hämeestä

Neljäs tavoite: pelastusrikkomusten soveltamisen tuki

- PelL 41 § -ilmoitusmenettelyn, tuottamuksellisuuden arviointia koskevan koulutuksen sekä pela-pol -yhteistyöryhmien perustamisen lisäksi neljäs tavoite oli selvittää pelastusrikkomuksen soveltamiskäytäntöä ja -alaa
- Maarit Salosen opinnäytetyö, tarkastusprosessi loppusuoralla

PelL 41 § -ilmoitusmenettelyn valmisteluprosessi

- 3/2019 työpajassa keskustelun pohjana Varsinais-Suomessa saadut kokemukset (ainut alue, missä kokemusta jostain yhtenäisestä käytännöstä)
 - 4 pelastuslaitoksen ja 2 poliisilaitoksen edustajaa haastateltavana
- tässä vaiheessa vaihtoehdot jätettiin avoimiksi, mahdollisuus esittää jotain aivan muuta, kunhan asetetut kriteerit täyttyvät – ks. seuraava kalvo

Ilmoitusmenettelylle asetetut tavoitteet

- Ilmoituksen tekemisen varmuus ja johdonmukaisuus – kaikista ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvista tapauksista tehdään ilmoitus
- Ilmoituksen tekemisen myöhempi todennettavuus -> kirjallinen ilmoittaminen. Pelkkä merkintä PRONTOon ei riitä, koska on kirjauksena yksipuolinen.
- Menettelytapa, missä pyritty sovittamaan yhteen tarkoituksenmukaisuus molempien viranomaisten näkökulmasta -> laadittu yhteistyössä -> molemminpuolinen sitoutuminen
- **Ei vain kattavuus vaan myös ilmoitusten laatu: sekä sisältö että ajankohtaisuus**
- Myös muuhun tiedonvaihtoon ja palontutkintayhteistyön kehittämiseen kiinnitetty huomiota

Skype-väliaikapiste 5/2019

- ei kilpailevia ehdotuksia tai sovellutuksia: saatelomake + PRONTO-seloste
- Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen ja Hämeen poliisilaitoksen yhteistyönä erittäin ansiokkaasti jalostettu lomaketta eteenpäin. Tämä sai kannatusta.

Ilmoituslomake

- ilmoituslomake suomeksi:

Microsoft Word
akirja (makrot käyt

- ilmoituslomake ruotsiksi:

Microsoft Word
akirja (makrot käyt

Kritiikkiä ja kyseenalaistuksia

Kritiikkiä ja kyseenalaistuksia, 1/2

1. Miksi pitää ilmoittaa, kun ei ole ennenkään tarvinnut?
2. Miksi pitää tehdä kirjallisena? Eihän laissa sanota, että ilmoittaminen pitää tehdä kirjallisesti!
3. Poliisin resurssit eivät riitä!
4. Ei poliisia kiinnosta!
5. Vakuutusyhtiöt kuitenkin rankaisevat!
6. Pelastusrikkomuksesta saa pienet sakot. Ei sillä ole mitään merkitystä eikä se mitään vaikuta!
7. Mitä se auttaa, jos jollekin syrjäytyneelle annetaan sakot entisten maksamattomien sakkojen päälle?

Kritiikkiä ja kyseenalaistuksia, osa 2/2

8. Ilmoittaminen johtaa kohtuuttomiin seurauksiin esim. vanhuksia kohtaan!

9. Alkavatko kansalaiset pelätä paloista ilmoittamista kun tietoon tulee, että tapaukset saatetaan poliisille?

10. Emme halua tuomarin roolia!

11. Kirjallinen ilmoitusmenettely ei sovi Helsingin ja Uudenmaan pelastuslaitoksille, koska tehtävämäärät Etelä-Suomessa ovat niin paljon suuremmat kuin muualla maassa!

12. Hiklu-alueella poliisi käy kaikilla keikkapaikoilla, kyllä tieto siirtyy!

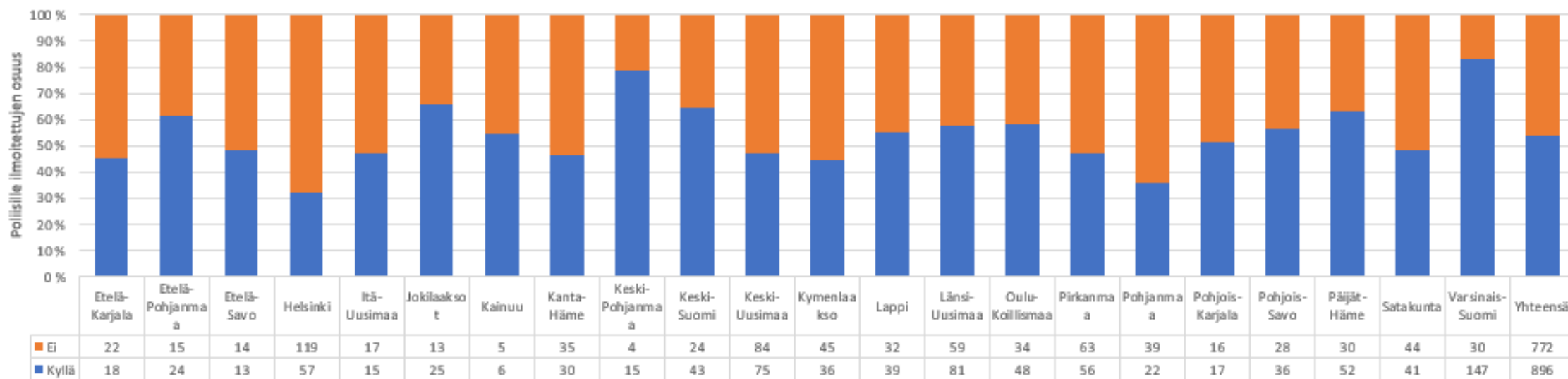
13. Hiklu-alueella ilmoitettavia tapauksia on niin paljon, ettei niitä pysty kukaan ilmoittamaan (ainakaan ilman massiivisia lisäresursseja)!

14. Kirjallinen ilmoittaminen on turhaa paperinpyörittelyä, mikä ei johda mihinkään. Käytetään työaikaa paremmin!

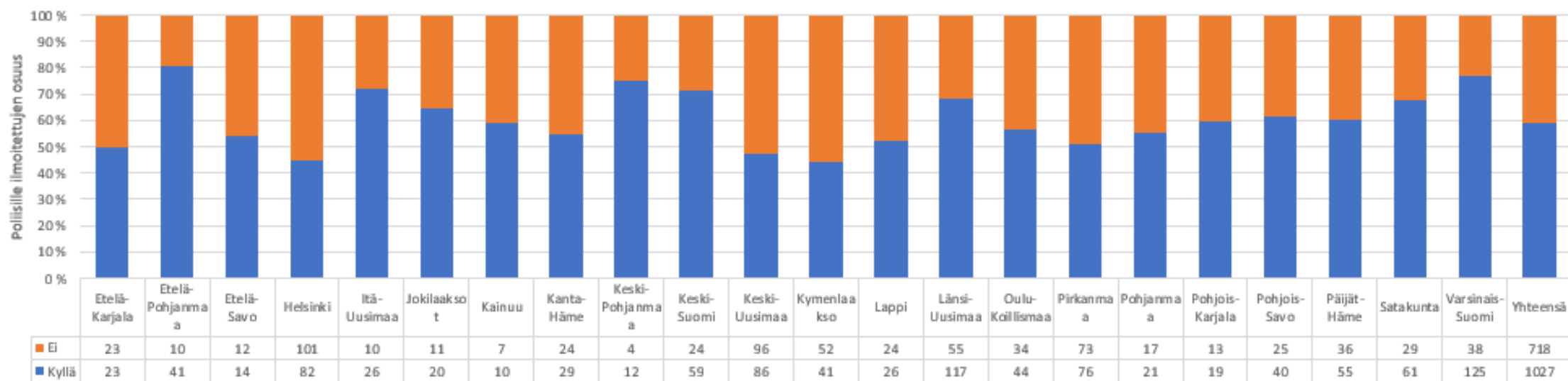

Tuloksia

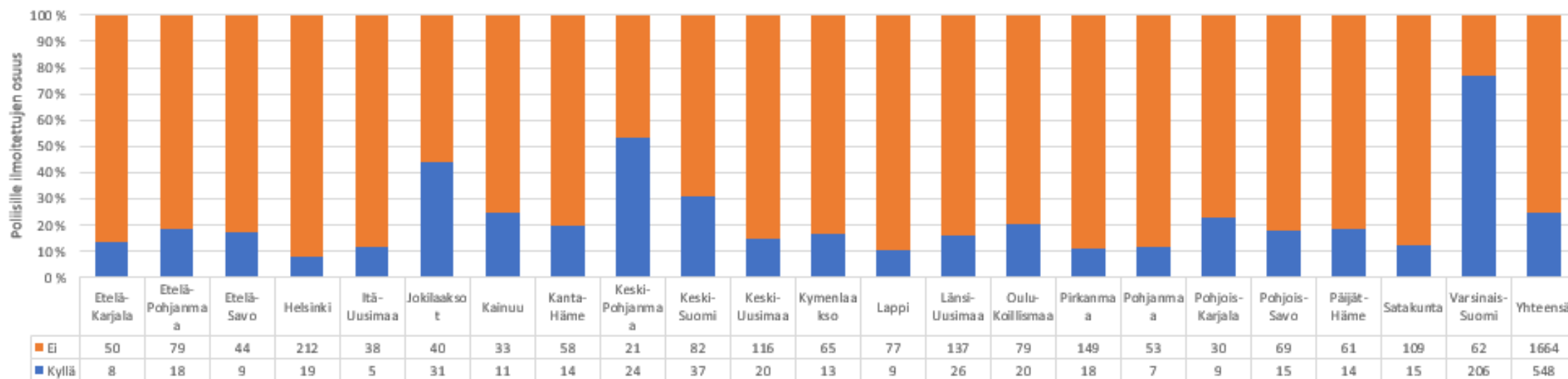
Tahalliset 1.9.2018 - 31.8.2019

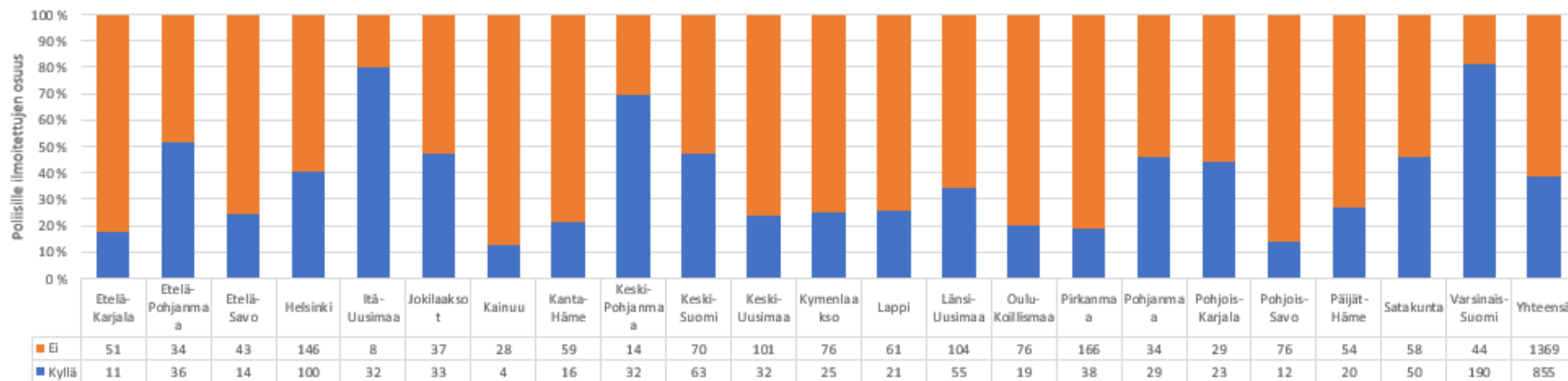
Tahalliset 1.9.2019 - 31.8.2020

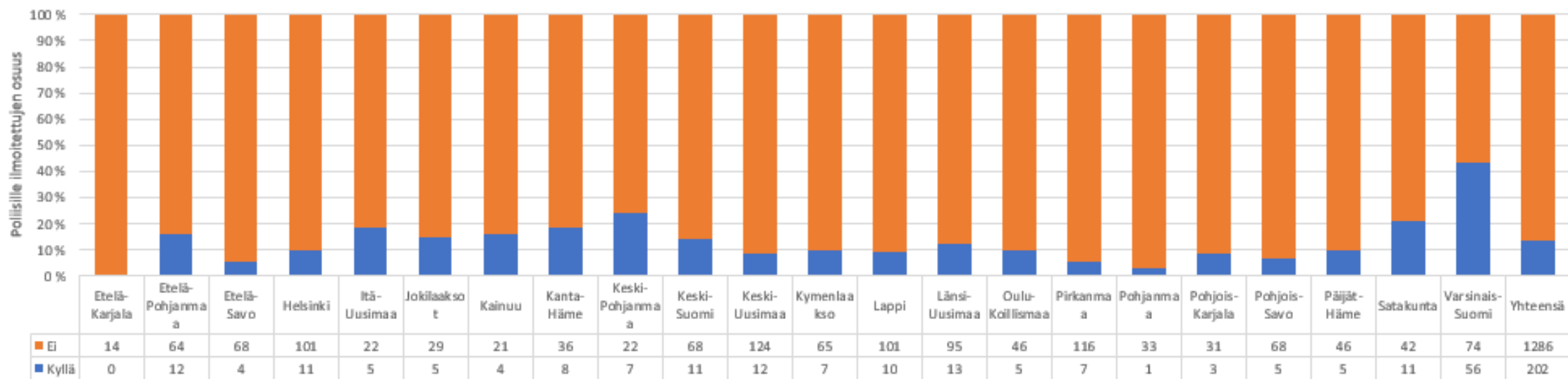
Tuottamukselliset 1.9.2018 - 31.8.2019

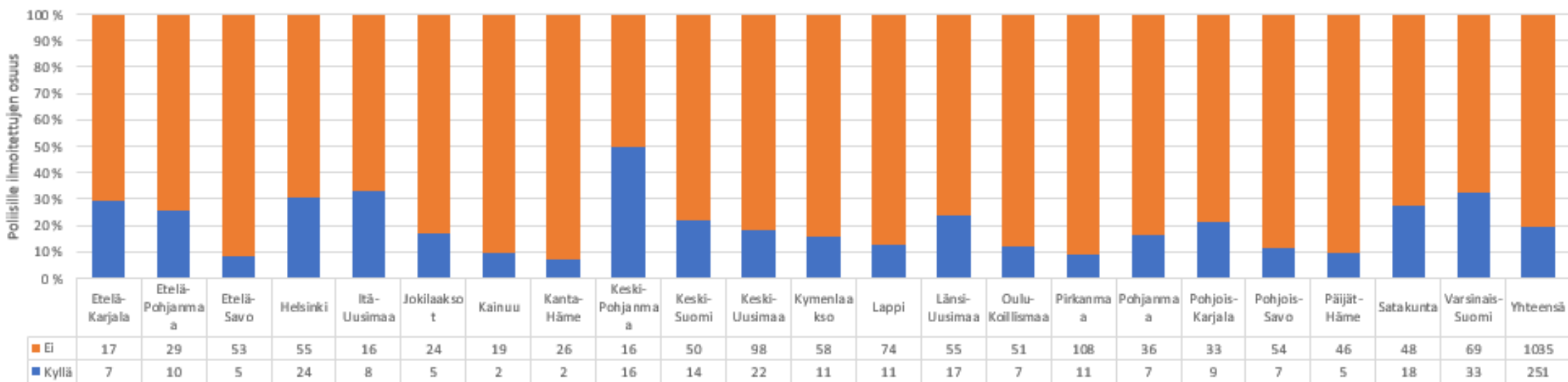
Tuottamukselliset 1.9.2019 - 31.8.2020

Syttymissyytä ei voi arvioida 1.9.2018 - 31.8.2019

Syttymissyytä ei voi arvioida 1.9.2019 - 31.8.2020

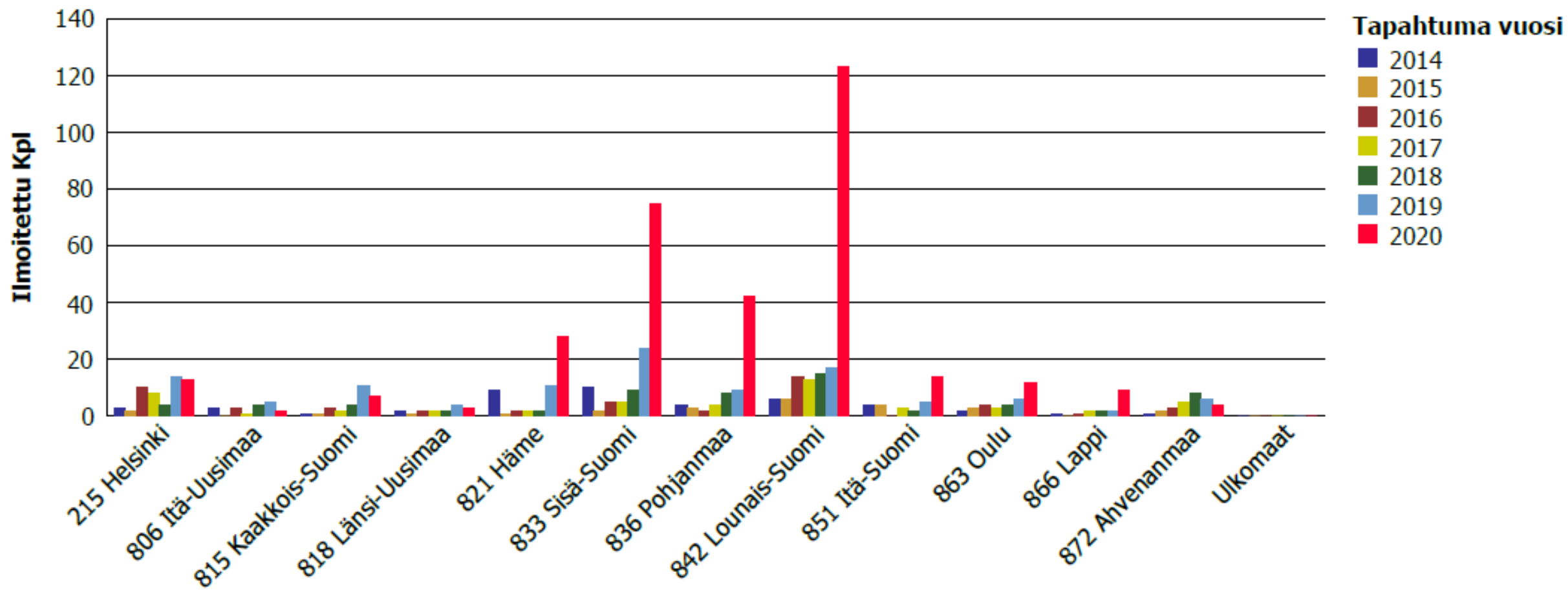
Poliisin tiedot: pelastusrikkomukset ilmoitusmenettelyn indikaattorina

- pelastusrikkomus ei ole maailman tärkein asia – vrt. kuitenkin liikennesrikkomukset
- hankkeen tarkoituksena ei ole ollut pelastusrikkomusten maksimointi
- olennaisempaa kuin pelastusrikkomukset on vakavampien epäilyjen ilmitulo – vrt. kuitenkin vertauskuva verkosta
- jos pelastuslakia noudatetaan, PelL 106 §:kin kai pitäisi noudattaa...
- fokuksena ei rankaiseminen, vaan toimintaan vaikuttaminen (sekä yleis- että erityisestävyys)
- onnettomuuksien ennaltaehkäisy! Jatkossa: jos pelastusrikkomusten määrä vähenee, johtuuko se ilmoitusaktiivisuuden laskusta vai ilmoitettavien tapauksien määrän tosiasiallisesta vähentymisestä?
- pelastusrikkomuksen tulkinta selkeää, muissa nimikkeissä myös muita kuin paloihin liittyviä tapauksia

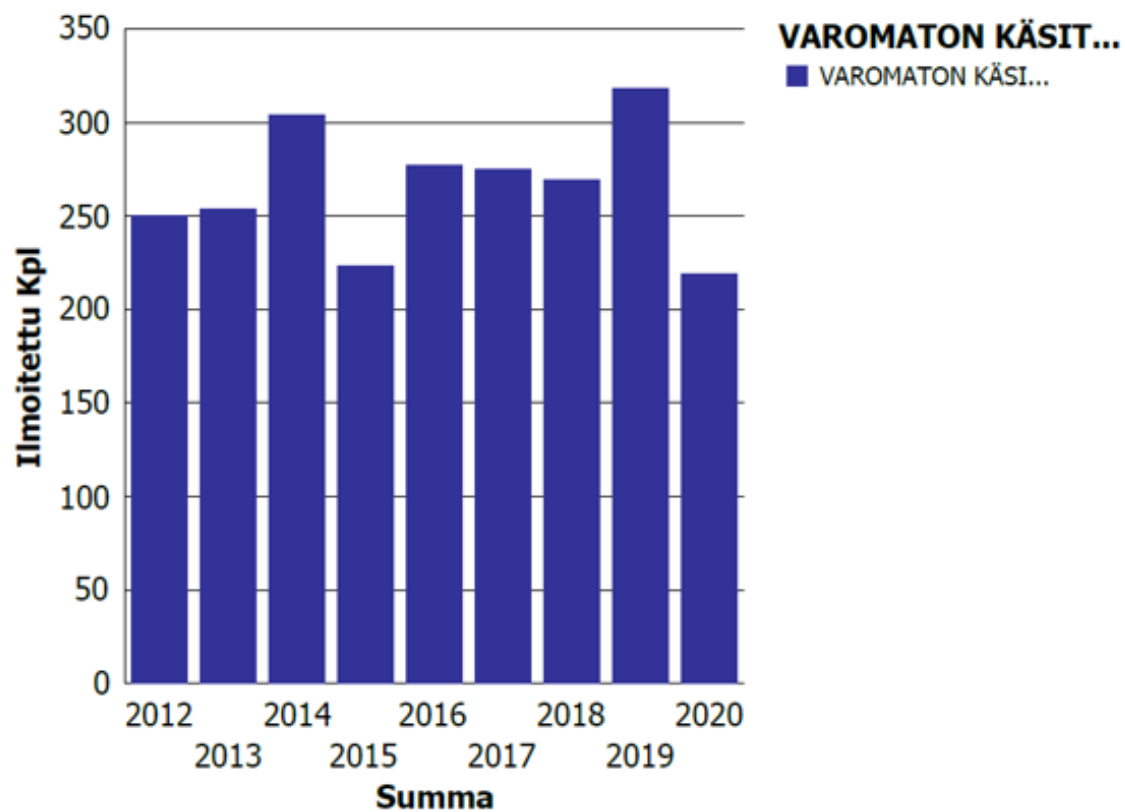
Pelastusrikkomukset 2014–8/2020

Poliisilaitos	2014	2015	2016	2017	2018	2019	-31.8.2020
Helsinki	3	2	10	8	4	14	13
Itä-Uusimaa	3	0	3	1	4	5	2
Kaakkois-Suomi	1	1	3	2	4	11	7
Länsi-Uusimaa	2	1	2	2	2	4	3
Häme	9	1	2	2	2	11	28
Sisä-Suomi	10	2	5	5	9	24	75
Pohjanmaa	4	3	2	4	8	9	42
Lounais-Suomi	6	6	14	13	15	17	123
Itä-Suomi	4	4	0	3	2	5	14
Oulu	2	3	4	3	4	6	12
Lappi	1	0	1	2	2	2	9
Yhteensä	45	23	46	45	56	108	328

Varomaton käsittely

Ilmoitettu Kpl	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
VAROMATON KÄSITTELY	250	254	304	223	277	275	269	318	219

*6/2020 asti

Eteenpäin elävän mieli

Kehitystehtäviä jatkoa ajatellen

- poliisin palautetiedon saaminen – jos olisi helppo rasti, olisi ratkaistu jo
- pelastuslaitosten sisäinen seuranta PelL 41 § -ilmoitusten tekemisessä
 - palvelee myös PelL 42 ja 43 §:ien toteuttamista
- PelL 41 ja 42 § -prosessien yhteydet
 - kokemus Varsinais-Suomesta: PelL 41 § -ilmoitusten kautta noussut esiin huomionarvoinen määrä PelL 42 § -kohteita
 - miten "synkronoida", jos PelL 41 § -ilmoitus johtaa myös PelL 42 § -prosessiin? PelL 42 § -prosessille oma merkintä ilmoituslomakkeelle?
 - rakenteelliset ongelmat eivät saa johtaa yksilösyllisyyteen, jonka kantaa esim. vanhus, jonka paikka ei ole enää kotona! Esim. tuottamuksellisten palojen kohdalla asuttamispäätösten taustat, rakenteellinen vastuunotto

Lopussa kiitos seisoo

Kiitokset...

- Pelastuslaitosten yhteyshenkilöille: vastatuulta on piisannut, mutta se ei ole teitä lannistanut
- Poliisilaitosten yhteyshenkilöille: kaiken muun työn keskellä olette jaksaneet viedä asiaa eteenpäin
- Antti Leppilahdelle: kanssasi on ollut suuri ilo tehdä yhteistä työtä!
- Pelastusjohtaja Jari Sainiolle kannustuksesta ja vankkumattomasta tuesta, Pasi Paloluomalle kärsivällisyydestä. Jaripetri, Knut, Markus, Hanna, Olli, Harri... teitä on niin monta, ettei kaikkia saa tähän mahtumaan!
- rehtori Mervi Parviaiselle, erityisasiantuntija Esa Kokille ja tutkimusjohtaja Jarno Ruususelle tuesta ja kannustuksesta
- kaikille asiaan myötävaikuttaneille

PELASTUSOPISTO

VTM, tutkija Päivi Mäkelä

| 0295 453 549

| paivi.makela@pelastusopisto.fi

Puh. 0295 450 201, PL 112 (käyntiosoite: Hulkontie 83), 70821 Kuopio

| PELASTUSOPISTO.FI

